Taksa plaćena u gotovu Cijena 3 Din

OBITELJ

RASPELO Foto Dr B. Gušić

BROJ 31. 15. KOLOVOZA 1939.

OBITELJ

ILUSTROVANI ČASOPIS ZA HRVATSKU PORODICU

GODINA XI. U ZAGREBU 15. KOLOVOZA 1939. BROJ 31

Je li zaista prije bilo bolje?

Napisao Josip Zidarić

U svakome našem selu i gradu često se čuje, kako je u dobra stara vremena bilo sve drugačije nego danas, a obično se govori, da je sve bilo bolje i ljepše. No nađe se i drugih ljudi, koji vele, da nije ni u starije doba bilo sve tako idealno lijepo, kako se čini. Još će se zacijelo naći staraca, koji će hvaliti čak i takve uredbe, koje smo navikli smatrati naprosto za tiraniju tuđinaca.

Napriliku spomenimo Vojnu Krajinu. Možda još danas koji starac hvali krajiški red, premda su se onda dijelile i batine za kaznu. Bilo je u posljednjih deset ili petnaest godina i po novinama članaka baš o tome pitanju: U jednome smo članku mogli otprilike čitati, da je krajiška uprava davala narodu i koristi, a kazna batinanja nije bila svuda vršena, jer se našlo i među krajiškim oficirima plemenitih domaćih sinova, koji nijesu htjeli svoga naroda kažnjavati pogrdnom kaznom. Dakako da možemo nabrojiti i zla i dobra iz onoga vremena.

Ima ljudi, koji se sjećaju, da su proživljavali sretne dane mladosti, sretne dane svoga bračnoga života prije rata u ono vrijeme, koje je proglašeno kao teško vrijeme političkoga ropstva Hrvata. Prema tome o istome vremenu mogu ljudi različito suditi zato, jer jedan misli na ovo, a drugi na ono iz prošlosti.

Oni su teški dani ratnih nevolja ostali golemome broju ljudi u pameti kao dani strašne kušnje. Ipak je i u ono vrijeme bilo ljudi, koji su se znali materijalno okoristiti, obogatiti se kupujući stoku za vojsku ili kako drugačije. Ne treba misliti, da je bio nepošten čovjek svaki onaj, kome je bilo dobro u ratnim godinama ili mu bar nije bilo zlo. Bilo je naprosto i među malim svijetom spretnih ljudi, koji su se znali osigurati hranom i u ono teško doba.

Kad se rat završio, prvih je pet šest godina bilo mnogo novca u prometu. Neko se vrijeme naveliko trgovalo i po velikim gradovima i po malim mjestima i po selima. Bar je dio našega srednjeg staleža imao dovoljno novaca za udoban život. Ali je žalosno, da je od toga obilja novca razmjerno malo ostalo kakve trajne koristi. Mislim, da je malo gdje u malim mjestima bilo sagrađeno novih kuća u potrebnome broju. Veoma je teško živjela i inteligencija, koja je bila namještena u državnoj službi. No ni u tome nije svuda bilo podjednako.

Je li posljednjih godina u čemu bolje? Može se reći, mislim, da se moralno stanje naroda popravilo, ako ga usporedimo sa stanjem, recimo, prije deset godina. Doduše u novinama se često nađu naslovi senzacionalnih vijesti o ubistvima i drugim zločinstvima. Ipak možemo reći, da se smirilo ono nemirno vrijeme, kad je tako rekavši zrak bio zasićen svirkom sablažnjivih gramofonskih ploča, divljanjem plesova. Nekako su se poderale knjige pornografskoga sadržaja. Po čestitim ste ih kućama mogli naći. Čitao ih je koji član obitelji, a da oni drugi u obitelji nijesu ni pazili, kakve su to knjige. Sada je bolje s time.

Nestalo je i onoga ludog neprestanog nemira, nervoznosti, koja je poput groznice tresla ljude malih mjesta. Svijet je nešto više smiren po malim mjestima, premda novine neprestance pišu o aveti rata. Mali svijet silno čezne za mirom. Kad kažemo, da je nastala veća smirenost, mislim time reći, da se nekako primirio svijet u svome obiteljskom životu. Može se reći, da se po manjim mjestima vidi neka veća ozbiljnost u shvaćanju obiteljskih dužnosti. Ne ćemo spominjati onih opačina, gdje se samim činom kršila šesta i deveta zapovijed Božja. No bilo je i drugih razloga za neozbiljno svaćanje obitelj-

Desno: UČENICE DOMAĆINSKE ŠKOLE U LOVREĆINI-GRADU ZAPOSLENE KOD KUHANJA

skih dužnosti i razloga, koji su oslabljivali ugled i vlast roditelja u obitelji. To je bila prevelika čežnja za tako zvanom zabavom. Na plesnim se priredbama moglo vidjeti djevojčica, koje su navršile valjda tek deset jedanaest godina. Kolike li muke za odgojitelja, ako se glava djevojčice, koja polazi recimo srednju školu, napuni stalnim mislima o plesnim večerima, o zabavama, o izboru ljepotice i t. d. Zabave su se često priređivale, i tako je dio omladine mogao biti time stalno zaokupljen kroz dulje vremena.

Sada se promijenilo to stanje. Doduše vidimo svuda svakojakoga zla, ali svejedno smijemo reći, da dobar dio hrvatske mladeži ozbiljnije misli o svojim dužnostima, nego li je to bilo otprilike prije petnaest godina, kad se po srednjim školama na primjer mladež vladala tako, kao da nije potrebno učiti.

Teško je odgovoriti na pitanje, je li prije bilo gore ili bolje, nego je sada. I to, što je napisano u ovome članku, ne vrijedi možda jednako za sve hrvatske krajeve, ne vrijedi možda jednako za sve staleže. Valjda ima zla, koje otprilike stalno ostaje isto među Hrvatima. U nekim se stvarima zlo stanje popravlja, vidimo da nastaju bolje prilike i možemo se tome veseliti. Ali ima i sasvim novoga zla, za koje u starije vrijeme nijesmo znali, ili se bar takvo zlo događalo veoma rijetko. Tu možemo spomenuti veliki broj otpada od katoličke crkve zbog udaje najviše. No to je samo za se posebni problem, o kojemu bi trebalo i posebno pisati.

Po što kupila, po to prodala

Zabilježila Zorka Sever

Ne bih vam znala reći, tko je bio prvi, koji nam je ovu dogodovštinu ispričao, ali ako mi ovdje uspije predati vam barem približno, kako bih željela — onda je svrha polučena.

U našoj blizini imao je susjed pitomog majmuna, koji je bezbrižno zavirivao po cijelom susjedstvu. Napravio doduše i mnogu psinu, ali bio je tako komičan, da su mu to dobroćudni susjedi rado oprostili.

Jedan je susjed obolio, a liječnik mu propisao neki oštri lijek, koji mu je kod stalne uporabe stajao na stoliću do kreveta. Jednog jutra morao je bolesnik izaći. Vrata su ostala otvorena, a susjedov majmun našao se u sobi bolesnikovoj. Kako je to znatiželjna životinja, prvo joj je bilo, da odčepi bočice s ljekarijama i — iskapi do dna!

Lijekovi su djelovali upravo porazno na majmuna. Dođe mu slabost, noge mu otešćaše i on se jednostavno prevali na krevet. Kratko vrijeme iza toga majmun — ugine!

Svima je bilo žao majmuna, ali je na bolesnika to strašno djelovalo. On nije već htio da čuje za takve ljekarije, nego tuži ljekara i ljekarnika, da su ga krivo liječili — prosto radi zloporabe! Nasta svađa između njega i ove dvojice, a bormeš i između ljekara i ljekarnika. Obojica bijahu još mladi i vatreni početnici pa je bilo svega! Bolesnik je tvrdokorno ostao kod svoga i kakvo čudo! On napokon ozdravi : bez ljekarija!

U ove dvojice pacijenata sve manje, pa opet oni tuže bolesnika za širenje zla glasa. Išlo bi tako u beskonačnost, da se i ljekar i ljekarnik ne iseliše iz mjesta. I sad vidite, što je izašlo rad jednoga »jopca«!

Događaj u neboderu

Tri tjedna nakon što se gospođica Ela udala za newjorškoga advokata Williamsa, pođe ona po svoga dragoga mužića u njegovu pisarnu, koja se nalazila u dvadesetsedmom katu jednoga nebodera.

Da se uspne do te nama nepoznate visine, ušla je dakako u lift, pritisnula bijelo puce i lift se počeo dizati.

Međutim mladi muž, koji ju je očekivao, bio je vrlo nestrpljiv, pa joj je pošao ususret. Upravo kad je gospođa Ela ušla u pisarnu, našao se on na drugoj strani ulice i čekao na nju. Kad je nikako nije mogao dočekati, uđe u drugi lift, da vidi, nije li možda u kancelariji. Tamo su mu rekli, da ga je žena tražila i čekala, ali je otišla za njim, kad su joj rekli, da joj je pošao ususret. Nije bilo druge, nego se liftom spustio opet dolje, da je stigne.

No i opet se dogodila neprilika: kad je dospio u prizemlje, rekli su mu, da ga je žena i tu čekala, ali se vratila u pisarnu, da ga tamo potraži. On se opet uspne liftom, ali ta čudna igra ipak se nije svršila, nego se ponovila još nekoliko puta — i to upravo toliko puta, da je dojadila mladom i zaljubljenom mužiću, te je umoran sjeo na stepenice i odlučio pričekati dragu ženicu.

Međutim nije bio on sam, kojemu je dojadilo ovo lovljenje. Kao što je on u prizemlju čekao ženu, tako je ona njega čekala u dvadesetsedmom katu, tvrdo odlučivši, da se ne će maknuti, dok ne dočeka muža. Ne znamo, da li su se ipak našli i koliko dugo su strpljivo čekali.

Ipak i neboderi imaju svojih prednosti i svoju romantiku!

Novela „Obitelji“

Auto s taksametrom

Napisao Robert Golden

Petar Storm stoji kraj svojega krasnog velikog automobila kraj izlaza Zapadnoga kolodvora. Lijepo rečeno: Petar je tamo imao svoje mjesto. Naime krasna kola, kojima nisu suđenice kod kolijevke dosudile taksametar, čekala su ipak putnike, koje će međunarodni vlak iz Švicarske dovesti. Prije pola godine divili su se ljudi autu, koji je nosio rekord u brzini, žene su ga zaljubljeno gledale, a muškarci sa zavidnim divljenjem. A danas je taj auto puzao iz četvrti u četvrt, a brojke na taksametru su se mijenjale... Petar se uživio u svoj udes lakše nego auto. On je odgojen u dobrim prilikama, ali je imao smisla za vrijeme, u kojemu živi, a nesmiljena nužda prisilila ga je, da eto zarađuje kruh kao šofer na taksiju... Nekoliko gubitaka na burzi, nekoliko izgubljenih partija na kartama — i sada je trebalo zarađivati sa autom, prevozeći putnike.

Na kolodvoru je zatutnjilo, ekspres je već tu. Petar je imao najbolje mjesto, odmah na izlazu. On bi morao biti prvi na redu. A i bila mu je potreba! Džep prazan, a ni želudac nije mu bio puniji... Ali, gle, već je nekoliko taksija zauzeto, a on još uvijek stoji...

Najednom začuje ugodan ženski glas:

»Halo, Petre! Je li mene čekate? To bi bilo krasno!« Petar se okrene i nađe se pred Ditom. Ovaj susret bio mu je više nego mučan. Lanjske godine bila mu je Dita partnerica u tenisu. Mila djevojka i s njom se vrlo dobro razumio. — Već se snašao, ali se stidio, da se pred njom pokaže kao šofer. Stao je pred auto, da ona ne bi vidjela taksametar, i rekao je smireno:

»Veseli me, gospojice Dito, što vas vidim, ali nisam vas čekao..., nisam niti znao, da dolazite...«

Dita se malo snuždila:

»Šteta. Mislila sam, da ste slučajno saznali i da ćemo zajedno provesti ovo nekoliko sati, što ću se zadržati u gradu. Onda će me tata odvesti na naše imanje...

Bilo bi to tako lijepo...« Pogledala ga je i upitala ga: »Vi čekate moguće koju damu?«

»Ne, nikakovu damu...«

»No ne ćete me prevariti! Čekate sigurno staroga strica! Već znam. Zato mi se i niste cijelu godinu ni javili. A obećali ste mi, da ćete mi pisati. Čekajte! Slušajte, prijatelju! Za dva sata čeka me otac u hotelu, pa ćemo zajedno k njemu. A dotad ćemo zajedno obaviti puno stvari. Htjela sam uzeti taksi, ali mi to sada nije ni na kraj pameti. A u vašem krasnom autu vozila bi se bogzna kakova lijepa dama! Nema izgovora, gospodine! Odvezite me najprije k švelji, zatim dalje, a onda ćemo u kavanu, pa ćemo zajedno popiti šalicu kave. Onda ćete me odvesti k tati, da vas konačno i njemu predstavim, već sam mu o vama puno pripovijedala!«

Petar se branio:

»Mila, zlatna gospojice Dito, to doista ne ide... Poslušajte, ja...«

»Ne, uopće ne ću ništa da čujem... Sretna sam, da me je slučaj namjerio na vas. Sada pripadate tri sata meni!«

Dita je otvorila vratašca i skočila unutra. Petar se prestrašio, — sada je sigurno opazila taksametar. Naglo se uvukao za volan, a njezin kovčeg stavio ispred taksametra, da ga sakrije. Prva je opasnost sretno minula.

Najprije k švelji. Dita je naznačila adresu. Njezino vedro raspoloženje i njega je privuklo. Počelo ga je sve to zabavljati. Nije imao pojma, kako će to svršiti. Dok ima benzina i dok se od njega ne traže novčane usluge, dotle još ide...

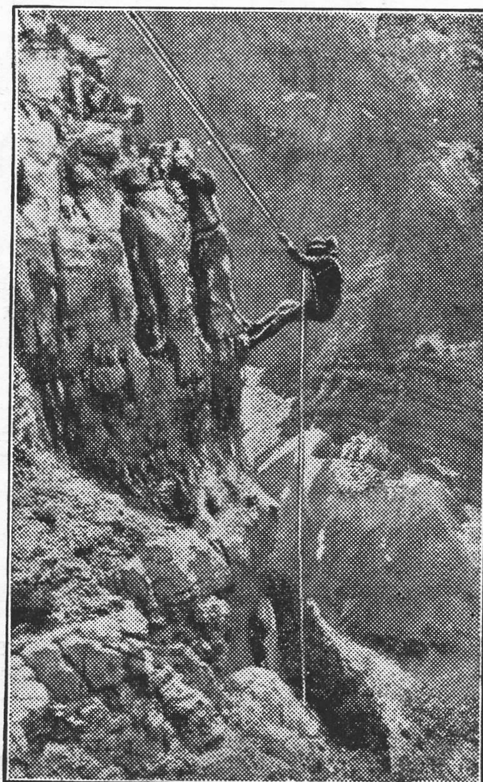
Zaustavili su se u nekoj uskoj ulici. Dita je izišla:

»Doista divno! Nisam nikad ni pomišljala, da ćete me vi voziti u autu... A sada..., sada pokažite svoju strpljivost, jer znate, kod švelje... Ali skratite si vrijeme tamo u kavani...«

»Ne, u onu kavanu ne idem!«

»Pa onda čekajte ovdje. Dajte mi sad moj kovčeg.«

I opet se sav ukočio od straha, da ona ne opazi taksametar... Bacio je preko njega pokrivač i situacija je bila spašena. Međutim... sretno je prošlo, Dita nije ništa opazila. Nestala je u kući.

TEŽAK USPON U ALPAMA Foto Ufa

Sada je Petar imao vremena da o svemu promisli. Dita je bila vrlo draga i lijepa djevojka. Upravo čarobna. Da, ali za prvaka u tenis-turniru, ali sada?! Za šofera... I još hoće s njim kavu popiti! Benzina će još biti dosta, ali ta kava..., ovako bez novaca! Šta da radi? I već je motor bio u pogonu, da što prije dođe do kolodvora, postavi se u red — u najboljem slučaju na zadnje mjesto... i čekati prvi vlak... Ali baš kad je htio krenuti, otvorila su se vrata auta, neki gospodin uletio je unutra i zagrmio:

»Šoferu, vozite u Kruškovac, ali brzo!«

Bio je dobro plaćen. Novci u džepu... Dosta novaca za kavu i još mu preostaje. Vratio se opet natrag i tek što je zaustavio, izišla je Dita.

»Jeste li dugo čekali?«

»Ah, ne, vrijeme je i prebrzo prošlo!«

»No još na ove tri adrese, a onda u kavanu!«

I onda su sjedili u onoj maloj kavani, koju je Petar poznavao još iz dobrih zlatnih vremena. Imali su toga toliko kazati jedno drugome. Možda su baš zato tako malo govorili. Činilo im se, da su se tek jučer razišli, i sutra da će se opet naći... Petar je zaboravio na sve svoje tuge... Ali ga je Dita doskora trgnula iz snatrenja u ružnu zbilju:

»Tako, — a sada idemo k tati u hotel.«

»Slušajte, Dita, ne mogu nikako. Ja uopće niti ne poznajem vašega tatu i ne mogu tako iznebuha doći k njemu.«

»Moramo ga iznenaditi, ako hoćemo napraviti veći dojam na njega.« Sjeo je za volan.

Dita ga je malo kasnije ugurala u hotel, gdje je tata nestrpljivo čekao. Predstavila ga je. Otac je bio vrlo simpatičan.

»Dita mi je mnogo o vama pripovijedala, kao o vrsnom igraču na tenisu, a i inače mnogo lijepa.«

»Tata, pogledaj, kako krasan auto ima. Vrijedno je, da pogledaš taj auto, stoji pred hotelom.«

»Dobro, da vidim!«

Petar je krenuo, a Ditin otac za njim. Stari je gospodin govorio najpohvalnije o autu. Petar je časak slušao, a onda je digao pokrivač sa taksametra. Obadva muškarca su se pogledala. Stari gospodin je šutio, a Petar je pognuo glavu. Za čas stari gospodin progovori:

»Moram vam priznati, dragi Petre, da mi je sada taj auto mnogo draži. Upravo sam oduševljen njime!« Pružio mu je ruku i srdačno ju stisnuo. »Hodite, idemo Diti!« I pošli su... »Hoćeš li, Dita, da nas Petar odveze u svom autu na naše imanje?« Dita se bacila ocu oko vrata:

»To je ideja!«

Petar se branio:

»To je ipak daleko, ne znam, mogu li se odlučiti...«

Tu nije vrijedio nikakav izgovor...

*

Kroz gusti park razliježu se veseli zvuci plesne glazbe. Slavi se Ditin rođendan. Stara aleja kestenova skriva cijeli niz automobila. Sve je radosno osim čovjeka, kojemu svi zavide. On je tužan. Tišti ga neizvjesnost i tajna... Stari gospodin već znade, ali Dita?... Šta će reći, kad čuje, da je on posve siromašan, a na njegovu autu da je taksametar?

Dita je odvela Petra na terasu, do koje je dopirao miris ruža i tihi šapat staroga parka. Bila je vesela i smiješila se. Čudi je Petrovo neraspoloženje i tuga...

»Sjećaš li se našeg izleta lanjskog ljeta u onu planinu? Uživali smo zajedno u ljepoti sunčanog zapada.«

Petar se lecnuo. Da, bilo je to krasno, ali to je bio samo san, a probuđenje će biti grozno...

»Sjećam se svih tih lijepih časova... svega... Ali, Dita, moram ti nešto kazati... Onda sam bio po položaju tebi ravan, a danas...«

Nije mu dopustila da izgovori, pogledala ga je dugim ljupkim pogledom...

»Zato si dakle tako čudan. Ti misliš... ti ne znaš... Pa ja već dugo sve znam. Vidjela sam ono strašilo na tvojem autu odmah na kolodvoru! Ali zar ti misliš, da te ja manje volim, jer sam zarađuješ kruh i to na ovako težak način?! Prije sam te samo voljela, a sada sam naučila i da te cijenim... Zar ti mene moguće ne voliš...«

Na terasi je nastala tišina. Park je i dalje šumorio svoju staru pjesmu, a Ditina su usta zašutjela pod dugim cjelovom...

Sjaj zemlje i sunca

Spjevao Branko Klarić

Potočić od srebra s molitvom je teko,
(To proljeću bješe prva mala oda).
Jedna tanka sjena digla se sa voda
Sve do vrha neba i još preko, preko.

Tad je prvi slavuj pjevajući reko,
Da sve dođe na zbor mladog ptičjeg roda.
Onda klikne snažno: pjesma i sloboda!
I pjevaše dalje, ko da teče mlijeko.

To probudi svijet utajanih sila,
Koji onda počne klicati u žaru
Dižuć oči k nebu i hvaleć na daru.

A zemlja poraste u toplini žila.
Počne da se krvlju mladog sunca hrani
Te ćuti da opet plodna je kao lani.

Hartvig je od prvog trenutka osjećao: ta je večer bila sudbonosna za njega i Gerarda. Samo što je Gerarda nakon dugih borbi dovela do sreće, dok je za njega sve propalo u tmine...

Herbert pl. Elc, Serenin otac, je bio pukovnik, član stare plemićke obitelji, koja i nakon sloma nije mogla zaboraviti ponosnih tradicija, koja je te tradicije još više poštovala u republici. Osim toga je pukovnik pl. Elc bio veoma bogat. Njegova žena, koja je međuto umrla, je bila Amerikanka, kćerka mnogostrukog milijonera, i njen se imetak u očevim poduzećima, koje je vodio njen brat, iz godine u godinu sve više povećavao. Svoga je muža imenovala jedinim nasljednikom. Pukovnik je bio ponosit despot, ali veoma pravedan, pametan i besprikorno značajan. Gospođa Olga uvijek mu se divila i obožavala ga. Kad je umirala, bila je uvjerena, da će Serena, njeno jedino dijete, koje je i pukovnik veoma ljubio, naći u njemu najbolju obranu.

I tako je bilo, dok Serena nije upoznala i zavoljela Hartviga Hentera. Otada je pukao velik jaz između oca i kćeri.

Elc je naravno pravio velike nacrte sa svojom jedinicom obzirom na njenu budućnost. Ona mora dobiti takvog muža, koji će biti isto tako starog plemenitog roda i koji će joj pribaviti odličan položaj u svijetu. Preko novca će možebiti prijeći, ali preko drugih dvaju uvjeta nikada. Jednostavan inžinjer, kao Hartvig Henter, za pukovnika nije ni dolazio u pitanje. Ispočetka nije stvar uzimao ozbiljno i često se sa svojim prijateljem i bivšim pukovnijskim drugom majorom pl. Marchstättenom postale su ozbiljne i sad je i pukovnik smatrao potrebnim da ozbiljno govori sa svojom kćerkom, to jest on joj je jasno rekao, da »očijukanje« s inžinjerom mora prestati.

Serena ga je začuđeno pogledala i mirno odgovorila, da se njen otac vara, ako vjeruje, da ona »očijuka«. Ono, što ona osjeća za Hartviga Hentera, duboka je i neizmjerna ljubav. Ona u njemu već dugo gleda svog budućeg muža. Ona ne će nikome drugome pripadati nego Hartvigu.

Pukovnik se strahovito preplašio, kad je opazio, kako je daleko prispjela stvar, i vidio je spas samo u strogosti. Sereni je zabranio svaki daljni saobraćaj s Henterom i pobrinuo se za to, da joj oduzme svaku prigodu za to.

Ali Serena se nije badava zvala »ozbiljna«. Sve je u životu shvaćala ozbiljno, kado onda ne bi shvatila ozbiljno i ljubav, koja je ispunjala čitavu njenu dušu?

Ona i Hartvig razgovarali su nekoliko dana prije. Ona mu je otvoreno rekla, o čemu je s ocem govorila. Serena nije bila moderna djevojka, da ne bi vodila računa o očevim željama i naređenjima. Ali u njenim je žilama tekla također krv iz slobodne Amerike. Budući da je oca predobro poznala, da bi se mogla ponadati kakvoj promjeni mišljenja, kazala je Hartvigu jednostavno:

»Zasada se moramo pokoriti. Ali doći će dan, kad ću postati punoljetna. Tada me nitko ne će moći sprečiti, da postanem tvoja žena! Hartviže, hoćeš li se do onda ustrpjeti?«

Jasno je, da je on bio spreman čekati i deset godina, ali do njene punoljetnosti manjkale su samo tri godine.

Otada su se rijetko vidjevali, ali je njihova ljubav postajala sve dublja i veća.

Međutim je Lidiji uspjelo zadobiti pristanak roditelja, da se vjenča s Gerardom Holcmanom. Na njenoj svadbi našli se konačno Serena i Hartvig ponovo nakon dužeg vremena. Hartvig je bio Gerardov vjenčani kum, a Serena Lidijina djeveruša. Sveća ovih časova ne bi im bila pala u dio, kad pukovnik upravo u ovo vrijeme ne bi bio lakše obolio ili kad bi bio slutio, da će Henter učestvovati na svadbi.

Kad je međutim naknadno doznao, razbijesnio se i skoro posvadio sa svojim starim prijateljem Marchstättenom. I onako se odnos napeo Marchstättenovom privolom na Lidijino vjenčanje, što mu pukovnik nije mogao oprostiti.

I budući da se bojao, da će gospođa Lidija sada junački podupirati Sereninu ljubav, odlučio je pukovnik svoju kćerku naprosto odalečiti od svake opasnosti. On je s njom otputovao u Ameriku, da ondje upozna domovinu svoje majke i rođake. Ondanle se kanio vratiti natrag u Evropu, da posjete Pariz, London, Berlin i druge velike gradove...

Dvije su godine bili na putovanju. Tek dva dana pred smrt Gerarda Holcmana vratio se pukovnik s kćerkom u svoju palaču.

U ove dvije godine nijesu Hartvig i Serena ništa čuli jedno o drugome. Serena je naime odlučila, da ne draži oca dopisivanjem, koje bi on prije ili kasnije otkrio. Budući da se njen 21. rođendan sve više bližio te se tada morala povesti velika bitka za njenu sreću, htjela je već unaprijed izbjeći svako čarkanje i prilagoditi se posvema u djetinjskoj ljubavi svojem srcu. Mislila je, da Hartvigu mora biti dosta ono, što mu je na rastanku prigodom Lidinije svadbe rekla: »Moje tijelo odlazi u daljinu, ali moja duša ostaje kod tebe, Hartviže! Ne zaboravi nikad, da sam za uvijek tvoja i da nas ništa ne može rastaviti!«

Riječi, izrečene tako svečano kao prisega, dugo su odjekivale u Hartvigovoj duši — još su i sada svučile, ali samo kao zvona propaloga grada.

Nestajali su mjeseci, mjeseci su postali godine, niti se Serena vraćala niti je davala znaka od sebe. U Hartvigu Henteru polagano se gubila vjera u njenu ljubav. Zaboravila ga. Pukovniku je pošlo za rukom, da u njoj izbriše njegovu sliku. — Svega je nestalo...

Ta se misao u njemu tako ugnijezdila, da je nije mogao iščupati, to više, što je sama Lidija Holcman, s kojom je često razgovarao o Sereni, mislila, da ova duga i apsolutna šutnja znači samo zaborav.

Henter se zatim dao na posao kao mahnit, osjećajući nagonski, da će samo tako naći nekoliko satova mira i počinka.

Ovo pismo danas udarilo je nenadano kao sjajan meteor u tami! Tako kratko, tako jasno i samo po sebi razumljivo, kao da nikada ništa nije stupilo među njih, kao da je među njima sve onako kao onomadne pred dvije godine...

Svega dakle nije nestalo? Ili pak...? Zar mu je možda ovo htjela kazati...?

VII.

Dvorac Ibenburg bio je nekoć carski posjed. Nakon sloma monarhije zaplijenila ga republikanska vlada i pretvorila u invalidski dom. Velik park naokolo postao je javni park, ali je zbog svog udaljenog položaja vrlo malo bio iskorištavan.

Bližio se sedmi sat. Hartvig Henter nestrpljivo je hodao puteljcima oko malenoga hrama sa stupovima. Hramić je ležao na malenom brežuljku, bio je okrugao i sa svih strana otvoren.

Naokolo je vladala tišina. Samo je iz dvorca, gdje su sada invalidi večerali, svjetlucalo svijetlo. U tom sumraku opazio je Hartvig, kako mu se približava vitak pokriven ženski lik. Žurno joj je pošao ususret.

»Sereno!«

(Nastavit će se.)

Lasinja slavi jubilej

Prigodom 150.godišnjice lasinjske župe

»Pokraj Kupe ubava brda i sela...
Najljepša od svih: moja Lasinja bijela.«

Daleko od svih prometnih veza, ostala je Lasinja i sva njezina okolina i zaboravljena i neispitana od naših povjesničara, iako su se ovdje nekada zbivali veliki događaji za hrvatsku prošlost. U blizini je Petrova Gora, slavni naš Stjeničak, tvrđava Sredičko, ruševine crkve sv. Jane. Kod dolaska Turaka, prolijevala se ovdje krv u potocima, nestale su crkve i sela, a narod pobjegao preko Kupe, te po usmenoj predaji ponio sobom i sliku svoje zaštitnice Sv. Ane. Kada je utemeljeno ovdje sjedište graničarske kumpanije, vraća se narod polagano natrag, gradi kućice i drvenu crkvicu sv. Elizabete, a svećenici mu dolaze iz Okića, Jamnice i Pokupskog. Veći dio zemljišta zaposjeli su bjegunci iz južnih krajeva te utemeljili ovdje svoje pravoslavne župe u Stjeničaku, Stipanu i Kirinu. Ruševine sv. Jane ostale su zaboravljene usred šume.

G.1789. združila se sela Lasinja, Crna Draga, Sredičko, Štefanki, Kovačevac i Selnica, odcijepila se od župe Jamničke te utemeljila vlastitu župu Lasinja.

Danas je ime Lasinje poznato i po »kiselarima«, koji voze i prodaju od Siska do Slunja, od Zagreba do Karlovca mineralnu vodu »kiselicu« sa natpisom »Lasinja« na bocama.

Narod u Lasinji je bistar i iskren, koji iz srca voli svoje svećenike. Iako siromašan, žrtvuje svoj rad za svoju malenu, a zato čistu i uređenu župnu crkvicu. Osobito je živ društveni rad. Tu su sve grane Katoličke Akcije, društvo sv. Cecilije sa limenom glazbom, Vatrogasno društvo sa spremištem i t .d. Na teritoriju općine Lasinje su 2 pravoslavne parohije, ⅔ pravoslavnog i ⅓ katoličkog žiteljstva. Ove dane pripojena je Lasinja kotaru Pisarovina 7 km daljine, a do sada je pripadala srezu Vrginmost 36 km daleko.

Sinovi Lasinje: Magjeri, Markulini, Braimi, Vuksani, Zmailovići — pjesnici, književnici, liječnici, profesori, učitelji i činovnici požrtvovni su kulturni radnici, dobri katolici, ponosni Hrvati, naše gore listovi, naša krv — naš ponos. *M.*

Frankopanski grad Omišalj

Napisao Dr Nikola Žuvić, sveuč. prof

OMIŠALJ U PROŠLOSTI

Omišalj na otoku Krku u Hrvatskom Primorju je vrlo stari gradić. Po uvjerenju povjesničara je u uvali »Sepen« stajao rimski grad Fulvinium. Tamo se našlo više znamenitih predmeta, grobova s dragocjenostima, zidova zgrada i drugih stvari, što sve potvrđuje gornje mišljenje i uvjerenje. Po sudu profesora zagrebačkog sveučilišta Dra Nikole Majnarića bila je nedaleko Omišlja i hrvatskoga kopna pomorska bitka između zavađenih pristaša Pompeja i Cezara, koja je svršila porazom posljednjih.

Omišalj, latinski Castrum musculum, uzdiže se nad morem na litici visokoj oko 100 metara. Bio je opasan jakim zidinama s više kula. Krčki su knezovi Frankopani mnogo puta stolovali ondje i držali Omišalj glavnom obranom otoka Krka.

KRČKO SVEĆENSTVO OKUPLJENO NA NEDAVNOJ MLADOJ MISI TOME ŽUVIĆA

Stanovnici se odavnine priznavaju Hrvatima. Oduvijek su se odlikovali dubokom vjerom i nježnom pobožnošću. Današnja župna crkva bila je već g. 1213. posvećena, a u sadanjem se obliku nalazi od g. 1405. i sa zvonikom, koji je sagrađen g. 1533—1536. predstavlja važan graditeljski predmet s renesansnom kupolom. Veliki je oltar vanredna i rijetka umjetnina neprocjenive vrijednosti.

U gradu se još nalazi Kapela obitelji Bogović sv. Jelene Križarice od g. 1458., koju je potporom Omišljana obnovio g. 1925. umirovljeni Župnik Nikola Grego; kapela Duha Svetoga vrlo stara, obnovljena »od Omišaljnskog puka g. 1910.«; kapela sv. Antuna, koja se baš sada obnavlja.

BENEDIKTINCI I GLAGOLICA

U uvali »Sepen« nalaze se ruševine samostana Benediktinaca i još potpune zidine njihove velike i prostrane crkve, posvećene sv. Nikoli. Ti Benediktinci bili su glagoljaši. Papa Inocent IV. g. 1252. u pismu krčkom biskupu Fruktuozu potvrđuje njihov rad i dozvoljava im upotrebu glagoljice. Samostan je propao skoro iza prevlasti Mlečana nad ovim krajevima i u borbi s Uskocima g. 1501. Otok Omiš, Sv. Marko, koji je pripadao samostanu, postao je vlasništvom općine Omišalj, a druga dobra pala su na bolnice u Krku. Možda su preostali Benediktinci iz Omišlja odselili u Prag i osnovali glasoviti samostan Emaus, koji nekako počinje u isto doba. Tamo su odnesli svoj scriptorium i knjige i možda je Reimsko evanđelje, na koje su prisizali francuski kraljevi, ugledalo svijetlo kao i Klovijev Časoslov u skriptoriumu Omišlja.

Kapelu Male Gospe u Njivicama darovao je knez Ivan Frankopan god. 1474. i za nj se brine obitelj Jurjević kao i za kapelu sv. Josipa u Vozu obitelj Baffo. Knjige matice i spomenice pisane su glagoljski od god. 1691—1815.

Grad Omišalj, tako se nazivlje u svim starim spisima, broji 2600 stanovnika. Prisutnih ima oko 1400, a većina odsutnih nalazi se u Americi. Zadnje vrijeme razvija se turizam, kojemu pogoduje blizina sa Sušakom i tim veza sa svijetom, ljepota kraja, blagost i prijaznost stanovnika.

SVEĆENIČKI GRAD

Omišljani su od pamtivijeka držali najvećom srećom i čašću, kad je koji član obitelji postao svećenikom. U Omišlju bio je kaptol. Članom kaptola postali su domaći svećenici, od kojih su se neki odlikovali i književnim radovima. U nacionalnoj bibliotici u Beču čuva se Časoslov popa Vida Omišljana, a u biblioteci Propagande u Rimu Omišljanski misal (koji je obradio prof. Dr. Vajs iz Praga i skorih će ga dana izdati Zagrebačka Akademija umjetnosti i znanosti). Župnik Omišlja Nikola Brozić izdao je Mlecima g. 1561. Brevijar s kanonom mise, mise za mrtve i Obrednik, koji se kasnije i pretiskavao. Za biskupskog pohoda g. 1555. u vrijeme župnikovanja spomenutog Nikole Brozića bilo je u Omišlju 12 svećenika, 1 đakon i 2 subđakona. I kasnije su se mnogi Omišljani posvećivali sve-

Lijevo: BLIŽI UZVANICI NA MLADOJ MISI MLADOMISNIKA TOME ŽUVIĆA IZ OMIŠLJA
Na slici se vidi red djevojaka, najbližih rođakinja mladomisnikovih s vijencem na glavi, kako je to davni običaj za te zgode u Omišlju

ceničkom staležu. Napose se odlikovao Omišljanin Dr Toma Jederlinić, koji je najprije bio sveučilišni profesor u Brnu, zatim austrijski ministar za Lombardiju i napokon biskup u Dubrovniku, gdje je osnovao dječačko sjemenište. Nezaboravna je uspomena na Omišljana Dra Antuna Franki, profesora zagrebačkog sveučilišta, koji je bačen od Khuena, da kasnije živi u bijedi, upravlja Omišljanskom županom i umire razmjerno mlad g. 1908.

Kao nekada odlikuju se i danas Omišljani vjerom i pobožnošću. To im priznaju i vlasti i susjedi. Bila je u Bakru riječ kao poslovica, da u Omišlju vlada Duh Sveti. Premda boravi u Omišlju samo 1400 Omišljana, podijeli se godišnje nad 40 tisuća svetih Pričesti. Točno se vrše kršćanske dužnosti, da cvate vjerski život.

Svećenički se stalež drži najprvim i uvjereni su, da ih Bog zove i moraju se odazvati tom pozivu. Kao i u vrijeme Nikole Brozića i danas živi 12 svećenika Omišljana:

Nikola Grego, jubilarac, sveć. od god. 1881., najstariji živi svećenik krčke biskupije, umirovljeni župnik.

Ivan Kumbatović, sveć. senjske biskupije od god. 1900., župnik u Kostreni sv. Lucija kraj Sušaka.

Antun Fabijanić, sveć. g. 1903., župnik u Poljicama.

Grga Fugošić, sveć. g. 1903., sadanji župnik u Omišlju.

Ivan Brecheler, sveć. g. 1903., umirovljeni župnik, sada duhovnik središnjeg bogoslovskog sjemeništa u Splitu.

Ivan Pindulić, sveć. senjske biskupije g. 1906., doktor prava, viši vojni svećenik u Zagrebu.

Ivan Ilijić, sveć. g. 1907., župnik u Dubašnici-Malinska.

Luka Turato, sveć. g. 1913., vjeroučitelj gradskih škola u Zagrebu.

Nikola Žuvić, doktor filozofije i teologije, sveć. g. 1921., sveučilišni profesor u Zagrebu.

Nikola Fabijanić, sveć. g. 1937., kapelan u Novalji.

Nikola Ilijić, sveć. g. 1937., kapelan u Vrbniku.

Toma Žuvić, mladomisnik g. 1939.

DIVNI OBIČAJI KOD MLADE MISE U OMIŠLJU

Mlada je Misa za Omišalj jedno od najvećih slavlja od prastarih vremena. Zato su nastali predivni običaji isključivo za tu zgodu. Kao kod vjenčanja tako i kod Mlade Mise sav je skoro Omišalj u gostima. Posebnih uzvanika redovito je preko 200. Omišljani su naime svi usko rodbinski povezani, jer se Omišljani rijetko i vrlo malo žene izvan mjesta.

16. srpnja ove godine imao je mladu Misu Benjamin Omišlja Toma Žuvić. Bile su zato duge priprave. Roditelji su se spremali punih 13 godina. Sastalo se mnogo svijeta s 10 Omišljana svećenika. Ivan Kumbatović i Ivan Pindulić su jedini izostali zapriječeni službom. Mladomisniku su pomagali kod oltara sve rođaci. Rukovodio ga je vjeroučitelj Luka Turato, a propovijedao je Dr. Nikola Žuvić, profesor u Zagrebu. Osim običajnih crkvenih svečanosti osobitost je u Omišlju, da kod Mlade Mise nose na glavi vijenac kao nevjestice najbliže rođakinje ili sestre mladomisnika kao simbol vjenčanja svećenika s Crkvom, zatim narodni ples — kolo — na trgu, koje je nekada započimao mladomisnik sa svojom majkom i sestrom. Još se prije u povorci prema crkvi na Mladu Misu predvodilo ovjenčano janje kao simbol žrtvovanog Božjeg Jaganjca na oltaru.

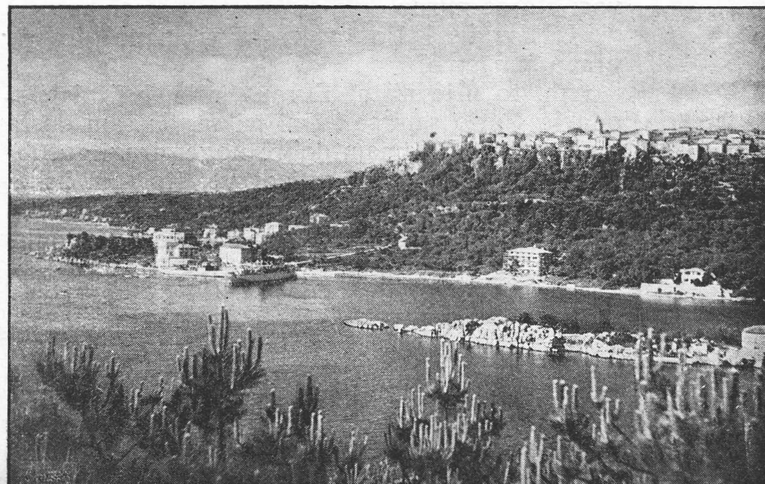
Kupališni gosti, kojih ima sada u Omišlju preko 800 bili su onih dana pod jakim utiskom, a Omišljani su u trajnom sjećanju Mladih Misa svojih sugrađana. Sva djeca Omišlja rado poslužuju kod oltara kao i natječu se da sviraju u crkvenoj glazbi. Tamo se čuvaju stari i pobožni običaji i svi mole, da Bog pozove i druge mladiće u svećenički stalež, koji će raditi na spas duša i biti ponos i čast Omišlja.

„Tekija sedmorice" na Bistriku

Pišući o dervišima u Sarajevu u šezdesetim godinama prošloga vijeka veli Martin Đurđević u svojim uspomenama i ovo:

Najzanimivija mi je bila tekija (samostan) sedmorice (Jedilerin fekesi) u Sarajevu, u Bistrik-mahali, s istočne strane prema vojničkoj kasarni. U toj su tekiji ukopana sedmorica svetih šehida, a njihove kabure (grobovi) poredane su simetrično jedna uz drugu, zelenom čohom prekrivene, a nad glavom ustaknuti crni turbani. Pred svakom kaburom gori u kandilju zejtin, koji se kupuje od milodara posjetnika, jerbo ona tekija nema nakufa (legata), od kog bi se mogla izdržavati.

O ovim se šehidima priča, da su sva sedmorica putovala iz Arapske preko Carigrada i došli u Sarajevo. U to isto doba bijaše pokradena carska hazna (blagajna) u Carigradu; sumnja pade na njih, zato ih stadoše tražiti i stigavši ih u Sarajevu posjekoše sve do jednoga. No na njihova se tjelesa s neba spusti »nur« (svjetlost), te po tome poznadoše, da su oni bili dobri i nevini ljudi. Kasnije im uzdigoše tekiju, te im muslimani i danas dovu (molitvu) čine, ali im ne znadu imena. z.

Desno: POGLED NA FRANKOPANSKI GRAD OMIŠALJ

CRNI DVORAC

FRANCUSKI NAPISALA M. DELLY — PREVODI ZLATA L. P.

(Nastavak)

Natalija polako krene naprijed, naslonjena Gislanu na rame, i uđe u sobicu, gdje se nalazila preminula Julijana... Djevojčica je ležala na krevetu, a ruke su joj bile prekrižene na prsima. Drhtavo svijetlo obasjavalo je njezino slatko lice, te se činilo, da spava...

Bertina Vaillant je bila naslonjena na krevet. Kose su joj bile raščupane, a držala se, kao da je od kamena.

Kad je naslutila došljake, baci na njih svoj pogled, kao da ih ne pozna, pa metne glavu među ruke.

Natalija i Gislan dođoše sve do kreveta. Natalija se prigne i poljubi Julijanu u čelo, a zatim oborene glave prošapće kratku, ali žarku molitvu.

»A sada dođite ovamo, Natalijo,« reče Gislan. »Dođite da se odmorite i ogrijete; poslije ćemo razgovarati sa Bertinom. Jeste li vidjeli?... Naš je vjerni prijatelj već otišao: okladio bih se, da je pošao tražiti hranu za vas!«

Uveo je Nataliju u drugu sobu i potraži malo drva, da naloži vatru. No uzalud je tražio, jer drva nije bilo. Sada bez oklijevanja pograbi neku staru škrinju, trošnu i izglodanu, te je stane lomiti i cijepati... Doskora živi plamen zaplamsa na jednostavnom ognjištu, kraj kojega je metnuo Nataliju.

Zatim se i on smjestio kraj nje. Bio je i on umoran... Stajali su tako bez riječi. Natalija je uživala u toplini vatre, a Gislan mislio na budućnost i ona one dvije zločinke, koje će doskora stići zaslužena kazna.

»Što to znači, da stric Hadrijan još ne dolazi?« upita odjednom Gislan. »Da mu se nije što dogodilo?«

Kad je Natalija to začula, sva je protrnula

»I to zbog mene! Oh, Stanislave, morala sam mu zabraniti, da pođe u noć... onako sam...«

»Čini mi se, da čujem neke korake!« reče mladić te ustane i krene prema vratima.

Iza nekoliko časaka uđe Martin, otrese ogrtač, koji se posve bijelio od snijega, i metne na zemlju košaricu s jelom.

»Odakle to dolazite, dragi striče?« upita ga Gislan.

»Od vaše kuće, gospodine vojvodo,« odgovori starac mirno.

»Iz Eyrausa? Po ovakvom vremenu? To je pravo junaštvo!«

»Ah, to nije ništa! Eyraus nije baš daleko odavle. Žurio sam se i čini mi se, da sam dosta brzo došao. Još imam dobre noge, dragi gospodine!... Onamo sam našao sve, što sam želio. Stara Alfonzina je juče napravila krasnu juhu i mislim, da će dobro pomoći našoj gospođici i da će je okrijepiti.«

Uzme iz košarice plinski aparat, zapali ga, ugrije juhu i za čas je ponudi gladnoj djevojci.

»Oh, kako ste dobri! Hvala vam, gospodine Dugand!« reče Natalija. »No iza svih ovih napora mislim, da ste i vi umorni i da vam treba okrepe i počinka! A i vama Stanislave... to jest: Gislano!... Sigurno vam je bilo hladno bez kaputa, koji ste na silu htjeli da ga uzmem!«

»Donio sam juhu i za gospodina vojvodu,« reče Martin i izvuče drugu staklenku.

»A sigurno ste je zaboravili donijeti i za sebe! No da vas kaznim zbog takve vaše zaboravljivosti, morate sami sve ovo popiti,« reče Gislan.

»To nikako, gospodine vojvodo! Mislim, da me ne ćete toliko ražalostiti!«

»Ražalostiti vas? To ne smijem, dragi i vjerni moj prijatelju. Ali ne ću ni popustiti... Da bude svakome pravo: pošteno ćemo podijeliti!«

Martin je morao popustiti. Malko su se okrijepili, a zatim su se stali razgovarati o dramatskim zgodama, koje su nekoliko sati prije doživjeli.

U obližnjoj sobi vladao je grobni mir. Nesretna majka nalazila se neprestano uz krevet svoje kćeri — u svom užasnom bolu.

»Pokušat ću zapodjeti s njom razgovor,« reče Natalija i ustane.

Korak joj je bio nestalan, jer je još bila slaba i izmučena. No Gislan ju je najpripravnije podupro, a ona se naslonjena na njega uputila u drugu sobu.

Bertina se nije ni maknula.

Natalija klekne pokraj kreveta i prošapće molitvu. Gislan je kraj nje stajao nepomičan i ganut. Kad je Natalija opet ustala, dugo je gledala Julijanu, pa šapnula:

»Pomozi nam ti, draga mala svetice!«

Zatim se približi Bertini i metne joj ruku na rame.

Bertina se trgne i pogleda Nataliju začuđenim pogledom. Tada joj djevojka svojim posebnim načinom, s mnogo vjere i ljubavi stane govoriti o Bogu, o nebu, gdje se nalazi njezina Julijana, o Božjem milosrđu, koje će i na nju sići, da joj pokloni raj zajedno s njezinom kćerkom.

Gislanu su se vidjele suze u očima. Natalijine riječi sjećale su ga onoga, što mu je nekada u dalekom djetinjstvu pričala majka. Kršćanska pouka, koju je u djetinjstvu primio, sve mu je jače dolazila u svijest. I bio je ganut gledajući Nataliju, koja se nagnula prema nesretnoj ženi, da probudi u njoj pokajanje i utjehu u vjeri.

No činilo se, kao da Bertina i ne sluša: utučena od boli gledala je naokolo kao luda... Odjednom pograbi Natalijinu ruku, stisne se uz djevojku te šapne:

»Da opet vidim Julijanu? No vi znate, da je to nemoguće. Ona je bila anđeo, a ja... ja sam obična bijednica. Mi smo zauvijek odijeljene!«
Nato zaplače i stane grčiti ruke.

»Nemojte govoriti tako, Bertino! Iskreno kajanje čisti nas od grijeha, a ja sam uvjerena, da se vi kajete za sva zla i grijehe!«

Žena se prestrašeno trgne i upita:

»Bertina? Kako vi znate, da se tako zovem?«

»Zar vi niste nekadašnja sobarica gospođe Vaulan?«

Bertina je drhtala kao list na vjetru.

»Zar to i vi znate? Tko vam je to rekao?«

Tad pristupi Gislan i reče:

»Ja sam joj to rekao, ja — Gislan Vaulan!«

»Ah! Već neko vrijeme baš o tome razmišljam,« reče nesretnica. »Toliko sličite na one slike u dvorcu! A onda sam i vaše oči odmah prepoznala; mile su i ponosne kao kad ste bili dijete. Oh, koliko sam vas puta vidjela u groznim priviđenjima, koja su od mojih noći učinila pravo mučilište!«

Govorila je uzbuđeno i činilo se, da se i opet pojavljuje strah u njezinim očima, koje su mnogo bdjele i mnogo plakale.

»Zašto?« upita Gislan. »Kakvo vam sjećanje ja budim, kad vas tako grozno mučim u priviđenjima?«

Bertinino lice postane bešćutno.

»Ništa, ništa!... Pustite me! Ja nemam šta da vam kažem!«

Natalija se prigne i svoju bijelu ruku metne na tamnu ruku Bertine.

»Molim vas, Bertino, promislite malo! Vi s nekoliko riječi možete otkupiti prošle grijehe. Mi naime znamo, da vi poznate mnoge stvari, koje mogu pomoći gospodinu Vaulan, da dođe do svojih prava. U ime Julijane, vaše drage kćeri, koja moli za vas i koja vas čeka u nebu, recite sve ono, što ste čuli i što ste radili u dvorcu Saillesa.«

Bertina je bila zbunjena i drhtala je. Njezine prestrašene oči zaustavile su se najprije na pokojnici, a zatim na Nataliji i Gislanu.

»Iza svega ovoga, što me briga za sve!... Prije, dok je Julijana živjela, ne bih ništa bila rekla, jer bi me one gore bile ubile. Znam, da su sposobne to učiniti! No sada, kad Julijane više nema, sada mogu govoriti: ne bojim se smrti! A ako mi, kako vi velite, moja ispovijed može donijeti mir, bit ću sretna! Mir, mir! O, koliko je već prošlo vremena, što sam ga izgubila! Iza kako su mi jedan za drugim umirala djeca i otkad je bijeda pala na moju kuću, ni za trenutak nisam više imala mira. Grižnja savjesti mučila mi je dušu. Trudila sam se, da je se riješim, no ona me je sve to jače pritiskala.«

Njezine su riječi bile gorke i hrapave... A pričala je sve, — počevši od onih dana, kad je ušla u službu u Crni Dvorac. Govorila je o vlasti koju je nad njom imala barunica Van Hottem. Uostalom sva je služinčad gledala kroz oči te okretne žene, koja je obilato nagrađivala svaku i najmanju uslugu. A te je nagrade uzimala od novca, koji joj je vojvoda dao za kućne potrebe. Radila je tako oprezno, da se nitko nije mogao domisliti njezinom postupku... Malo pomalo ona je od Bertine napravila sredstvo za izvršenje svojih ciljeva. Bertina ispočetka to nije ni zapazila; no kasnije se tome dosjetila, ali kako je primala mnoge darove i velike svote novaca, šutjela je. A šutjela je još više zbog straha, koji joj je ulila ona djevojka sa Jave, ono neobično stvorenje, koja je sve vidjela i sve znala. Ta grozna žena nije prezala ni pred kakvim zlodjelom..., pa ni pred uništenjem gospođe Vaulan, kad joj je jedan papirić, koji je nestao iz ruku onesviještene gospođe, dokazao, da je netko tu gospođu obavijestio o zločinu, koji se sprema proti njezinom sinu.

»Taj papirić sam ja uzela i pročitala ga, no Akelma mi ga je ugrabila iz ruke, pročitala i progutala. Kad se gospođa Vaulan osvijestila i tražila taj papirić, Akelma se preklinjala, da ga nije ni vidjela. A i ja sam se povela za njom i to isto tvrdila. Zatim me je Akelma poslala da pripremim kakav lijek, a kad sam se povratila, osjetila sam u sobi neki neobični miris, — a gospođa Vaulan je spavala. Odonda se više nije ni probudila...«

Bertina se baci na neki stolac i turi glavu među ruke.

»Te iste večeri našla sam u svojoj sobici oveću svotu novaca, koja je imala potkupiti moju šutnju. Gospođa Van Hottem dobro me je poznavala: znala je, da sam vruće težila za bogatstvom, a kad sam se udala, uspjela je da me bez poteškoća otpremi s mojim mužem na otok Javu, gdje nam je obećala lijepu i laku zaradu. No tamo smo se namjerili na bijedu. A kad je tamo umrlo prvo moje dijete, počela me je mučiti grižnja savjesti. Od toga vremena nemam mira ni počinka. Kad sam sretala čisti pogled svoje Julijane, stidjela sam se i grčila od boli. O, kako bi se bio mučio taj anđelak, da je znala za grijehe svoje majke!«

Suze su se skotrljale niz njezino lice, izglodano od duševnih i tjelesnih nevolja. No činilo se, da se neko smirenje spušta na tu ženu, dok je pričala o tajni, koja ju je mučila.

Gislan je bio vrlo blijed. Prignuo se, metnuo ruku na rame nesretne žene te rekao:

»Bertino, ova će ispovijed izbrisati vaš grijeh. Kad one dvije zločinke budu dovedene pred sud, hoćete li javno ponoviti sve ovo, što ste nam danas kazali?«

Ona podigne oči i otvoreno reče:

»Hoću, ponovit ću! Više se nikoga ne bojim, i bit ću sretna, što ću vam pomoći da dođete do onoga, što vam pripada. Vi ste bili tako dobri s mojom Julijanom!... O, i prije ste kao dijete — bili takvi, blag i ljubezan sa svakim, baš kao vaša pokojna majka... No onda me ništa nije moglo ganuti: bila sam zaslijepljena žeđom za zlatom i odvratnošću od rada. A one su žene to iskoristile!... No sada je dosta, treba da i na njih padne kazna, a vi treba da se vratite kao pravi gospodar u dvorac vaših pređa, go-

spodine Vaulan... I molim vas, da oprostite nesretnoj Bertini, koja je toliko pretrpjela u duši svojoj zbog počinjenih nedjela...«

»Kao kršćanin i u spomen na vašu svetu kćerku — ja vam opraštam, Bertino. Opraštam vam u ime svoje majke i u ime svoje,« reče Gislan svečanim naglaskom.

»Hvala vam!« šapne nesretnica i uzdahne. Zatim ustane i pođe do kreveta, na kojemu je ležala Julijana, poklekne i sakrije lice među pokrivače.

»Pustimo je,« šapne Gislan Nataliji. »Njezina je bol sada drukčija nego prije i više nije tako grozna kao prije. Možda će sirota nastojati i da se moli...«

Ušli su u drugu sobicu, iz koje je Martin slušao sve, što se dogodilo i što je Bertina pričala.

»Napokon ćete i vi, striče Hadrijane, priznati, da vjera u svom krilu ima i tako divnih duša, da se od njihova sjaja posve gube laži i svetogrđe jedne žene kao što je barunica Van Hottem! Vidjeli ste moć vjere u dušama grešnika i kako ona može posve preporoditi čovjeka!«

»Da, vidim, da sam imao krivo. Uviđam, da ima boli, koje jedino vjera može izliječiti i utješiti; uviđam, da ima ćudorednih nevolja, koje jedino ona može popraviti,... i da su sve kreposti i vrline nepotpune i labave, ako nisu upravljane ovom nadljudskom silom...«

Natalijina se ruka sama od sebe makne i stisne ruku starog Martina.

»To je vrlo dragocjeno priznanje, gospodine Regen, i Bog će vam ga sigurno nagraditi... Vi imate plemenito srce, kao što je plemenito i srce vašeg učenika, koji tako hrabro stupa prema istini i koji toliko čezne za pravom vjerom!«

Bljesak radosti zasja u Gislanovim očima.

»Hoćete li, da vam pružim jednu veliku utjehu, draga moja zaručnice?... Malo prije, pred onim anđeoskim mrtvačkim krevetom, slušajući vaše riječi, koje ste upravili onoj jadnoj ženi, odjednom sam osjetio, da su vaše molitve uslišane i da u meni gori vjera živa i potpuna...«

Natalija je zasjala srećom i usklikne:

»Bogu hvala! Kad nas Gospodin bude združio, bit ćemo kao jedno srce i kao jedna duša, Gislane!«

Svi troje iznova sjednu pred ognjištem i tako su čekali prve zrake zore u razgovorima, koje su prekidali dugi razmaci šutnje, puni nutarnjeg sabranja.

Kad je zora zabijelila, Gislan reče, da ide u Crvenu Pećinu zamoliti za jednu kočiju, kako bi mogao dovesti Nataliju kući. A netom se otvori pošta, htio je brzojaviti vlastima, neka odmah uhvati zločince.

»To će biti prava revolucija, kad stignete u Crvenu Pećinu te ih o svemu obavijestite!« reče Natalija. »Barunica Van Hottem bila je njihova prijateljica! Na sreću nema sada kod kuće gospođice Šarlote, inače bi za nju bio težak udarac, da dozna, kako je njezin zaručnik sin jedne obične zločinke!«

»Njoj više tih stvari ne će biti po volji!« primijeti Gislan uz ironički smiješak. »A sad: Zbogom! Povjeravam vas stricu Hadrijanu, draga Natalijo, i trčim da izvršim najhitnije stvari.«

*

Kad se toga jutra probudila barunica Van Hottem, opazila je s nekim začuđenjem, da njezine vjerne djevojke sa Jave nema na njezinom običnom mjestu. Akelma se obično nalazila na dnu kreveta pazeći, kad će se probuditi njezina gospodarica, pa da zajedno pretresu nove vijesti i dogovore se o dnevnim poslovima.

Barunica pozove jednu sobaricu i upita je, što je s Akelmom.

»Dosad je nitko danas nije vidio, gospođo barunice,« odgovori sobarica.

Gospođa Van Hottem pomisli.

»Možda je kod utamničenice. Tko zna, da li je uspjela naći sredstvo, da je nauči na posluh?!« I bezbrižno se stane oblačiti...

Zatim sjedne u obližnjem salonu čekajući vjernu služavku, koja će joj sigurno donijeti veselih novosti.

No vrijeme je prolazilo, a Akelma nije dolazila. Tada se barunica počne uznemirivati.

Otkad je u inžinjeru iz Eyrausa naslutila Gislana Vaulan, koji je na tajanstven način nestao, i otkad je Akelma ulovila razgovor između Stanislava i Natalije, razgovor, koji joj je otkrio, da je on pod svaku cijenu spreman tražiti svoj naslov i svoju imovinu, ona je živjela u velikoj tjeskobi. Po noći nije mogla spavati, a kroz ono malo vremena, što bi zaklopila oči, salijetala su je priviđenja. Po danu je bila kao na iglama i bojala se novih pogibelji.

Videći, da se neobična odsutnost Akelme sve to više produljuje, ostavi svoje odaje i uđe u njezinu sobu. Krevet Akelme bio je netaknut, a veliki ogrtač, kojim se redovito zamatala, kad bi izlazila i uhađala neprijatelje, ležao je preko stolice. To je bio dokaz, da se Akelma nije udaljila iz dvorca.

Pitala je ukućane, i svi su joj odgovorili, da je toga dana nisu vidjeli. Barunica Van Hottem se silno prestrašila i stala ju posvuda tražiti. I prolazeći nekim hodnikom opazi na zemlji komad svile s crvenim i žutim prugama, a činilo se, da je taj komad netko silom otrgnuo.

»Ovo je komadić Akelmine odjeće!« prošapće dršćući. »No... što se dogodilo?«

Potrči niza stube i zadihana stigne na drugi kat velike kute. Uz krik straha i bijesa zaustavi se na pragu tamnice, koja je bila rastvorena i posve prazna.

»Ugrabili su je! A i Akelmu su sa sobom ponijeli! Izgubljeni smo!«

Nasloni se na zid, jer se više nije mogla držati na nogama.

A kad se malko oporavila, popne se uza stube.

»Dozvat će policiju! Bit ću zatvorena! A i Petar, koji ne zna ništa! Treba bez oklijevanja pobjeći!«

(Nastavit će se.)

Vedra slika iz bolnice

Bratstvo u nevolji

Napisao Adalbert Belić

»Već sam tri dana u bolnici, a ne znam, kad će me operirati.«

»E sinko, šta ćeš,« prihvati s drugoga kreveta moj sijedi susjed, »ima nas, koji smo tu čak od subote, pa moramo čekati dok ne dođemo na red.«

»A ja sam,« okrene se k nama iz kuta sobe stari ciganin-kovač, »tu već dvije nedjelje pa ne znam još ni šta mi je. Bog zna, kad će mene operirati!«

Zašutio sam.

»Pa jelte, ljudi,« počne onaj što je danas došao, »more l' se darat' kad reže nonđe u aperaciji? 'El' boli jako?«

»Ee, pa šta misliš,« stane tumačiti suhi dugonja, ležeći nauznak, položenih ruku na zatiljak, »tvoje je, a živo! Gdi ne će bolit!«

»Ma jest, boli,« umiješa se i ozbiljni »seiz« pukovnika, a pritom se malo podiže na jastuk, »boli, al' more se podnjet'. Mene su rezali dva sata; ni pisnuo nijesam.«

Što je rekao taj 25-godišnji mladić, bila je istina. I »vekter« je Miško to kazao, a i doktor, kad je došao na »vizitu« u našu sobu. »Seiza« smo radi toga smatrali junakom i mučke smo ga poštivali.

»Pa šta je tebi? Šta ti fali?« opet će »seiz« novajliji.

»Ne znam ni sam. Ima devet godina, što me boli želudac, svake godine gore. Ja duro i duro, dok se moglo. Al' đabe sve, ne moš dalje. Probo sam svašta: i jedi i ne jedi. Žena ispeci pile, kokoš, gusku — ne marim. Skuha što najvolim — meni sveedno. Dok sam gladan, ne boli, kad se najedem, boli da poludiš. Išo u pateku, pio flašice, uzimo prašak — badava.

Četrnaest me dana babe drapile, davale travu — — — ne pomaže.

Vidio ja, nije druge pa ajd u špitalj. Sad Bože, pomozi!«

Časkom bio mir, a onda će opet stari: »Ne boj se, biće sve dobro! Naš ti doktor zna ko ni jedan. Dolaze amo na operaciju čak iz Požege, iz Broda, iz Banjaluke.

Bio ovdje jedan iz našeg sela. Petnaest ga godina mučio želudac. Aa, šta je taj siromak prepatio! Ni marvinče ne bi moglo više. — Došo u bolnicu i naš ga doktor operiro. Sad je zdrav ko riba: ore, kosi, nosi vreće u mlin — ko dečko! a prešo je pedesetu...«

Uđe časna sestra. Razdijelivši toplomjere, zaustavi se kod 8—9. godišnjeg Pere, da mu popravi zavoj na rasječenoj gornjoj usnici.

»Kak' je Pero? Jesi dobar? Ako buš dobar, ako ne buš plakal, buš brzo ozdravil' pa buš išal doma...«

On je pogleda staklenim očima i — niti se ne mače.

Šušteći od kreveta do kreveta iziđe sestra i tiho zatvori vrata.

Par minuta prođe u šutnji. Onda mi dida pruži toplomjer: »Di viđi, u tebe su bolje oči.«

»36 i pet, čiko. Toliko baš i treba.«

»De viđi, koliko je u maloga.«

Pogledam. »38,7«.

»U njega je vruća krv; još je mlad,« stari će.

Časna se sestra povrati, da pokupi toplomjere i popiše temperaturu.

»Imam li ja vatru, a?« upita je cigo. »Eto me svega znoj probio.«

»Dobro je, dobro. Kak' i jučer. Samo se pokrite...«

»E ljudi,« zaprede »čiko« i sjedne na krevet, »à la turke«, »ja nikad nisam bolovao. Dok sam bio dečko, bio sam jak ka' i konj. U selu se nisam nikoga bojô. Kad se momci potuci, ja i moj brat sve i' rasteraj,...

Fala ti, Stvoritelju, vidio sam i preživio svašta... u ratu... u Rusiji.

Kad je naš župnik držô prediku o svom putu u Sv. Zemlju; kako ima tamo grozdova, da ga čovjek teško i nosio, mislio sam: ako sam i sirota, al' to sam vidio, prije nego ti... u Taškentu. Ee, kako je bilo u Rusiji...«

»A kakovi su ljudi Rusi?« upita neki mladić mojih godina, lončar iz Šagovine.

»Kukavice! Kad su naše mašingevere počele perjat' po njima, bježe ko zecovi. Digne se naš cugsfirer s dvaest, triest nas, pa kad se zaletimo u njih, rasteramo ih ko poliće...«

*

Dok dida priča, u sobi je mrtva tišina. Teži bolesnici leže, drugi stoje, ili sjede uz njegov krevet. Svi ga pažljivo slušamo. Kadikad samo prekine pripovjedača ko od nas mlađih, pitajući ovo ili ono. Dida rado odgovara, razumije se, epskom širinom. Zanosimo se u daleke krajeve i davnu prošlost. Zaboravljamo na boli, da smo bolesni i da čekamo zdravlje. Dida priča, vrijeme prolazi.

Iz maštanja trgne nas »vekterov« glas, da je došao čaj ili večera. Ko može, diže se da pođe k stolu, ko ne može, donesu mu drugi. Među bolesnicima nađe se uvijek dobrih ljudi, što češće preko dana prođu sobom, pitajući, treba li što kome, spremni da posluže. Običaj je, gotovo zakon, da oni što mogu, što nisu još operirani i oni, koji su već prizdravili, rado podvore svakoga od teže bolesnih. Kad ovi prizdrave i dignu se s postelje, isto čine i drugima. Tu se u nevolji ljudi tako zbliže, da nije nikakvo čudo, što dida, kad mu baba donese kokoš, »kugluf« ili što drugo, dijeli sa svima, što »seizove« novine svi čitamo; što se mojom britvom svi briju, što je svak' od nas dao dinar-dva, da cigo može platiti toplomjer, kad ga je nehotice bio razbio itd.

U nevolji prelazimo preko trica, bude se u nama plemenitija čuvstva, shvaćamo tuđu nevolju, dižemo se k Bogu.

Uistinu, nevolja je najbolja škola!

Dobar tek

Teleći odresci s jajima. Stuci teleće odreske, posoli ih i umoči u brašno te u razmućeno jaje. Položi ih u vrelu mast i nalij na njih preostala jaja, u kojima si odreske namočila. Prži ih najprije s jedne, a onda s druge strane.

Paprikaš od krumpira. Očisti i nareži na kocke 1 kg krumpira. U šerpi preprži na masti glavicu nasjeckanog luka te u to metni krumpire, posoli, dodaj paprike, miješaj i nalij do polovice vode. Kuhaj tako dugo, dok krupmiri ne postanu mekani. Prema potrebi zalijevaj, dok kuha. **S. A.**

Kuhinjski kalendar

Kolovoz Četvrtak **17**	O b j e d: Mliječna juha. Savijača s kupusom. Dinje. V e č e r a: Bećarski paprikaš.
Petak **18**	O b j e d: Juha od kiselice. Cvjetača u vrhnju. Okrugljice od jabuka. V e č e r a: Sir s vrhnjem.
Subota **19**	O b j e d: Juha od kosti s okrugljicama od grisa. Pržolice s makaronima. Kruške. V e č e r a: Đuveđe.
Nedjelja **20**	O b j e d: Juha od pačje sitneži. Pečena patka s krumpirima i salatom od krastavaca i paprike. Pita od jabuka. V e č e r a: Hladna pečena patka sa salatom. Dinje.
Ponedj. **21**	O b je d: Juha od cvjetače. Mladi grah s volovskim očima. Kruške. V eč e ra: Riža s rajčicama.
Utorak **22**	O b j e d: Juha od zelenja. Palačinke sa sirom. V e č e r a: Paprikaš od krumpira.
Srijeda **23**	O b je d: Juha od gljiva. Teleći odresci s jajima i salatom od krastavaca i paprike. Naduvak od jabuka. V eč er a: Teleća jetra s kašom od krumpira.
Četvrtak **24**	O b j e d: Juha od celera. Punjene paprike. V e č e r a: Sir s vrhnjem.
Petak **25**	O b j e d: Juha od kopra. Okrugljice sa šljivama. V e če r a: Hrenovke s hrenom.
Subota **26**	O bje d: Prežgana juha. Punjene rajčice. V e č e r a: Plućica.

O PISAĆEM STOLU

Pisaći stol je važan komad namještaja. On je kao neki oltar čovječjeg duševnog života. Pisaći stol vjeran je čuvar tajna tolikih poslovnih i društvenih dopisivanja, tolikih obiteljskih i društvenih vijesti, onih punih briga i žalosti, a i radosnih. Što bi sve pričao — da može — taj drveni komad sobnog namještaja! Koliko je na njemu napisano pisma, raznih sadržaja, savjeta, utjeha, bodrenja i sokolenja, možda pouka i ozbiljnih opomena. Možda je i pero zadrhtalo od veselja, što je nova duša propjevala stihovima i skladnim strofama, koliko se pera istrošilo nad brojnim stranicama kakve vrste proznog djela, koje će čitati toliki i toliki... Sve to i još mnogo toga strpljivo podnese drvena daska pisaćeg stola, pa zar je čudo, što se događa da se nakon smrti kojega književnika ili omiljelog pjesnika, pravednog i mudrog državnika čuva njegov pisaći stol kao amanet obiteljske baštine. Kad je pisaći stol tako zaslužan komad namještaja, zaslužuje puno pažnje.

Pitamo se, gdje ćemo ga postaviti. Pravilo je, da pisaći stol smjestimo, koliko je moguće tako, da onom, koji na njemu piše, uvijek dolazi svijetlo s lijeve strane, nikad s desne. Isto vrijedi i za umjetno svijetlo noću. Praktično je na stol staviti staklenu ploču i to radi čvršće podloge kod pisanja i radi lakšeg čišćenja eventualnih mrlja od tinte. Na pisaći stol stavimo prvo najpotrebnije, i to: gore u sredinu ukusnu drvenu, brončanu, mramornu ili srebrnu tintarnicu, prema tome, kako tko može. Tinta neka je tamnomodra ili crna, zatim 1—2 držala i dobro pero, 1—2 olovke, gumu, crvenoplavu olovku za podvlačenje, jedno posušilo s dobrim upijaćim papirom. Na sredini stola stavimo pisaću mapu, u njoj neka su listovni papiri i ovoji. Toliko najpotrebnije, no ima još sitnica, koje ublažuju tu jednostavnost te daju pisaćem stolu neku toplinu i prijaznost, a to je: jedna ukusna vaza sa svježim cvijećem. Zimi mogu biti u vazi i zelene grančice asparagusa ili imele. Kraj vaze stavimo lijepo uokvirenu fotografiju obično domaćice ili koje druge nama drage osobe. Prikladan kalendar, zatim lijepa kutija s cigaretama i ukusan pepeonik zapremit će slobodan prostor pisaćeg stola. Tko želi, može još staviti kakvu dragu uspomenu bilo figuru, stvarčicu ili slično, što želi da mu je uvijek pred očima. Prenatrpanost na pisaćem stolu nije lijepa ni za oko a niti praktična. Imade li mjesta, može doći na pisaći stol i točan sat, a tako ima i telefon. Stolac neka je udoban, jastučić neka je djelo marljivih ruku domaćice.

Ljubav i ženska dosjetljivost iznenadit će za imendan, rođendan, ili veće blagdane svoga muža, brata ili rođaka lijepim darom na pr. mapom, zaslonom na svjetiljci, sve ručni rad u narodnim bojama. Ovako skladno uređen pisaći stol bit će ukras cijele sobe. Od vremena do vremena treba pisaći stol urediti, pospremiti. Stara pisma spaliti, novine i časopise složiti po brojevima, nepotrebne cedulјice i papire uništiti. Neka je pisaći stol uvijek u takvom redu, da bude svjedok o redu i savjesnosti one osobe, komu je u službi **M. C.**

Zdravlje

Djelovanje morskih kupki. Svako kupanje u rijeci ili potoku veoma povoljno djeluje na naše zdravlje samo onda, kad se kupanjem ne pretjerava. Osim vode puno upliva još i zrak, sunce i klima. Morski je zrak veoma čist, jer u sebi ima veoma malo prašine i dima. Osim toga pri moru su i ultravioletne zrake veoma jake, te stoga vrlo podesne za jačanje našeg tijela. A morska voda — pokraj drugih sastojina — ima u sebi još puno joda i soli. Kod mora se dublje diše, a to osobito prija plućima i srcu. Morske kupelji i morski zrak jačaju dječje kosti i pospješuju njihov rast. Čeljad, koja češće boluje na kataru i na disanju, nalazi olakšicu pri moru. Još se osobito preporučuju morske kupelji nervoznim ljudima. **I. S.**

Gospodarstvo

Kako se dobiva rano stolno grožđe? Tko želi imati što ranijeg stolnog grožđa za zobanje, taj mora znati, kako će i što će raditi sa panjem odmah iza cvatnje. On mora ponajprije sve postrane izboje prikratiti na toliko, da povrh najgornjega grozda ostanu samo dva lista. Time ćemo postići, da sav sok udari u grozdove. A tome je posljedica brže razvijanje grozdova i ranije dozrijevanje. Nu tim prikraćivanjem postizava se i to, da loza, koju namjeravamo naredne godine svesti u luk, brže i bolje dozrije, a tim laglje odoli studeni. Kroz to se oba donja pupa, koja imaju ostati za narednu godinu na lozi, razviju snažnije i bolje. Iz ovih dakle postaju snažni i jaki izboji. A baš takvi izboji jesu siguran jamac, da će se plod potpuno razviti i valjano dozreti. Nu da dobijemo jake izboje, za to se valja pobrinuti, da na panju sve ostavimo puno ljetnih izboja. Ujedno treba znati, da čim je duži izboj, da je tim tanji i da slabije dozrijeva. Pa i onim postranim izbojima, na kojima nema ploda, moramo uštipnuti vrhove, te im ostaviti samo 6—8 pupova. Ni oni mladi izboji, koji su izbili iz panja, te i oni zaperci, ne donose također ploda, pa i njih moramo prikratiti. One duge izboje ne ćemo prikratiti sada. Njih ćemo povezati uz kolac, da ih ne polomi vjetar. Nu da mogu potpuno dozreti, prikratit ćemo ih mjeseca kolovoza na 1.5 m. Osim toga moramo ih i zasumporiti. To je veoma nužno, jer plijesan, koja se redovno pojavljuje na lozi, — veoma škodi izbojima, lišću i grožđu. Sumporiti se mora prije nego što se je plijesan pojavila, jer čim se pojavi, onda se ne da svladati. Širi se brzo sve dalje, napada i na bobe, pa ponekad uništi cijelu berbu. **I. S.**

Kod bake

Slike i stihovi od Zorke Sever

Zaputi se mala Ruža
U pohode svojoj baki,
Gle, kako se samo žuri
S njom i pseto — mali Caki!

Al na putu nadvili se
Vran-oblaci tako gusti,
A vjetar ih ljuto goni,
Ne da kiši da se spusti.

Kad pred vjetrom hoće Ruža
Da kišobran svoj otvori,
Tad joj vjetar u zamahu
Kišobran na tle obori.

Oj, ti vjetre prkošljivi,
Svojeglavi starče laki,
Ne šali se, kad se žuri
Curičica svojoj baki!

Nato vjetar zavijori,
Obuhvati kišobran,
Pa platno mu sve izvrnu,
Stvori od njeg padobran!

Za nj se seka čvrsto drži,
Njoj za suknju mali Caki,
A vjetar ih naglo tjera —
I dotjera uprav baki!

Tu popusti stari vjetar,
Ne popusti rosna kiša.
Dok stigoše jur pred vrata,
Već su mokri poput miša.

Što putnici umorni su,
Ne mogu vam niti reći,
Vidite li te junake,
Gdje se stisli pokraj peći!

Pogledajte, kako Ružu
Sad bakino ruho krasi —
Ništa zato, ali se ona
Od prehlade tako spasi!

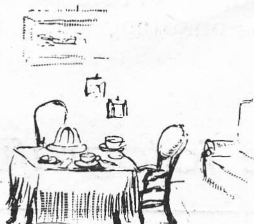
A Caki se k toploj peći
Sav stisnuo — pa se suši,
Da mu mokra, kratka dlaka
Kao dimnjak sad se puši.

Iza toga svoje goste
Baka slatkom kavom nudi,
K tome kriška mliječna kruha -
Slasno jelo baš im prudi!

Ali prave poslastice
Iza kave tekar slijede:
Kad pričati baka stane,
Te vam priče zlata vrijede!

Zato svojoj dragoj baki
Svakim danom Ruža hita,
Slušala bi baku vazda —
Bila gladna ili sita!

ZA ŠALU I SMIJEH!...

PRAKTIČNA ŠKOLA. O t a c: »No, Ivice, što ste danas učili u školi?«

I v i c a: »2 puta 2!«

O t a c: No, pa koliko je to?«

I v i c a: »Ne znam!«

O t a c: »Ja sam ti dao 2 puta po 2 dinara. Koliko svega imaš?«

I v i c a: »Ništa, jer mi još nisi dao!«

U ŠKOLI. P r o f e s o r: »Imate li pojma o tjelesima? Pa kažite jedno prozirno tijelo.«

Đak: »Ključanica.«

ISKRENO. K r i t i č a r: »Je li ova zaista divna melodija, koju je sada glazba odsvirala, možda od vas?«

M u z i č a r: »Još nije!«

OSVETA. O n a: »No, mužiću! Kako ti se sviđam u svom novom šeširu?«

O n se mjesto odgovora u sav glas počne smijati nemogućoj formi tog šešira.

O n a (uvrijeđeno): »Što, ti se smiješ? No, čekaj samo! Kad budeš vidio račun, prestat ćeš se smijati!«

NA PIJACI. K u p a c: »Kako to, da je mlijeko ipak nešto pojeftinilo, a jaja su još uvijek tako skupa?«

P r o d a v a č: »Hja, to vam je zato, jer od jedne litre mlijeka lako morete napraviti dvije, ali iz jednoga jaja se dva nemreju napraviti!«

ČUDNO. G o s t: »Divna je to kava, gospođo!«

D o m a ć i c a: »Vjerujem! Tu kavu donio je moj muž lično iz Brazilija.«

G o s t: »I još je vrela?«

ČUDAN PROBLEM. B o ž i c a: »Mamice! Zlatica mi ne daje mjesta u krevetu! Ona hoće da spava u sredini, a ja da ležim s obiju strana!«

JUBILEJ. V j e r o v n i k: »Gospodine Neplatiću! Danas dolazim k vama s ovim računom po dvadeset i peti put!«

D u ž n i k: »Što!... a bez cvijeća i darova?«

NJEGOV NAZOR. S u d a c: »Zar vas nije stid, da skoro neprekidno imate samo sa sudom posla!«

O k r i v l j e n i k: »Ali, gospodine suče, zašto da se stidim? Zar je sud možda nečasna ustanova?«

MONOLOG KRČMARA. »Hm! Kako je to čudno! Ljudi vele, da je voda bez okusa i mirisa, a čim je pomiješam s vinom, gosti to ipak odmah primjećuju.«

NA POGREBU. A: »Vi ste sigurno rođak tog pokojnog milijunaša?«

B.: »Na žalost, nisam...«

A.: »Pa zašto onda tako plačete?«

B.: »Baš zato, što mu nisam rođak, gospodine!«

UBLAŽENO LASKANJE. O n: »Vi ste, gospođice, svaki dan sve to ljepša i ljepša!«

O n a: »O, to je ipak malo pretjerano laskanje!«

O n: »Pa onda, recimo, svaki drugi dan...«

MEĐU PROFESORIMA. A.: »Kako možeš strpljivo slušati pričanja svoje žene, što znadu trajati i čitave satove?«

B.: »Hja, šta ćeš? Zabavljam se time, što njezine riječi prevodim na grčki!«

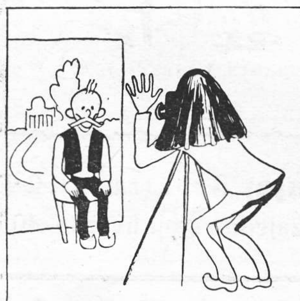
PREMA PRILIKAMA. A.: »Je li Zvonko još uvijek trezvenjak?«

B.: »Ne, nije. Dobio je već mjesto.«

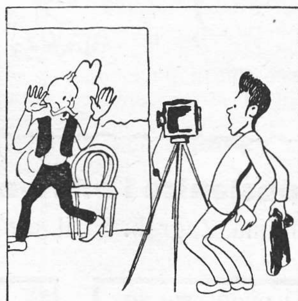
OBNOVA. A.: »A što radi ovaj čovjek u vašoj psećoj kućici?«

B.: »Pa to je ravnatelj kazališta buha. Sada baš izbira novi personal!« Sabrao S l. - T r - s k i.

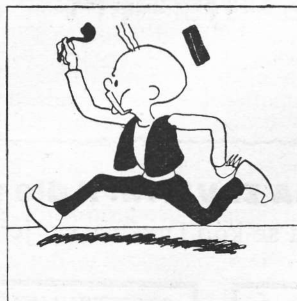
Dobrijan se fotografira

Glete Dobrijana
mlađana i čila,
ko da ga je danas
pomladila vila!

I ovako lijep
još će da se slika:
al gdje ti je danas
tvoja lula, čika?

Odleti po lulu,
što ga noge nose,
kapa u trku leti,
strše u vis »kose«!

Kad se fotografira,
baš da je na diku,
dobit ćete, djeco,
bar po jednu sliku!

Ilustrovani tjednik „Obitelj" stoji 3 Din po broju. Pretplata 30 Din na tri mjeseca, za inozemstvo 4 dolara godišnje. Pretplata se plaća unaprijed Rukopisi se ne vraćaju. „Obitelj" izdaje Konzorcij Kuća Dobre Štampe. Za izdavača i uredništvo odgovara Dr Josip Andrić, glavni urednik „Obitelji" Zagreb, Trenkova 1. Adresa uredništva i uprave „Obitelji": Zagreb, Trg Kralja Tomislava 21. Telefon 54-17. Ček. rač. pošt. šted. br. 33.536 „Obitelj" se tiska u Tiskari Narodnih Novina u Zagrebu.

Pletena bluzica

Ova se bluzica izrađuje kačkalicom. Način izvedbe je vrlo jednostavan, a čipkasti uzorak vrlo lijep. Ispod vrata je pleteni jabot (žabo), koji dopunjuje ovratnik. Ukrašen je s 4 gumbića od kristala. Rukavi su ušiveni s 4 velika nabora.

Za ovu bluzicu potrebno je 270 grama konca za kačkanje u bijeloj boji, čelična kačkalica br. 14., 2 igle br. 2, 4 gumba od kristala, kroj.

NAČIN KAČKANJA je ovaj: načinimo lančić po volji dugačak. 1 red: * načinimo 2 štapića u istu rupu, 2 kratka štapića u slijedeće 2 rupe i t. d., * 3 lančića u zrak za povratak; 2 red: uvijek radimo 2 štapića u istu rupu iznad ona dva iz prošlog reda, i po 1 kratki nad kratke štapiće. Ova se dva reda uvijek ponavljaju.

Najprije napravimo kroj i po njemu točno radimo.

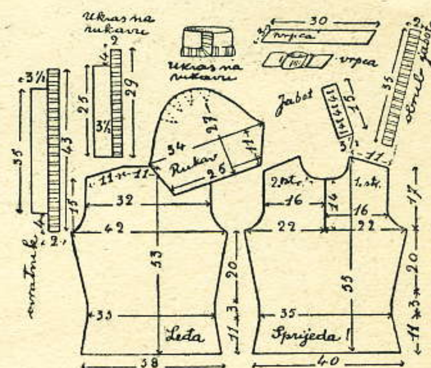
SPRIJEDA. Počnemo odozdo. Načinimo lančić od 40 cm. Radimo po uzorku kačkalicom 11 cm duljine tako, da pomalo suzujemo i da dođemo na 11 cm duljine i 35 cm širine. Sada radimo ovih 35 cm ravno kroz 3 cm. Dalje radimo 20 cm i polako proširujemo s oba kraja tako, da dođemo do 44 cm širine. Proširivanje činimo na taj način, da na kraju reda načinimo par očica lančića više i 3 lančića za okretanje, a na početku slijedećeg reda načinimo nova ili 2 štapića u jednu rupu ili dva kratka štapića, kako već po redu dolazi. — Kad smo načinili ovih 20 cm, razdijelimo očice na dva dijela. Svaka polovica mora biti široka 22 cm. Sa strane ispod ruke moramo suzivati tako dugo, dok ne bude ta polovica široka samo 16 cm. U sredini radimo ravno 14 cm dugačko, onda započinjemo raditi izrez ispod vrata. Sužujemo i s ove strane ravnajući se po kroju, dok nam ne ostane 11 cm širine. Kad je izrez za ruku 17 cm visok, završimo naramenicu u četiri puta. Sada završimo i drugu stranu poput ove.

LEĐA. Načinimo lančić od 38 cm. Radimo, kako je opisano za prednji dio, dok ne načinimo 34 cm duljine. Načinimo izrez za rukav praveći sve uže redove tako, da nam ostane 32 cm širine. Dalje radimo ravno. Naramenice započnemo završavati, kad imamo izrez od rukava 15 cm visok, tako da u 4 puta završimo 11 cm sa svake strane; preostale očice završimo u jedamput.

RUKAV. Načinimo lančić dugačak 25 cm. Moramo načiniti 11 cm duljine proširujući s obje strane tako, da dobijemo 34 cm širine. Dalje lagano suzujemo. Moramo se ravnati po kroju, da rukav dobije lijepi oblik. Mora biti 27 cm dugačak u svemu.

UKRAS NA RUKAVU. Načinimo 24 očice. Pletemo od 10 očica riš, (ovako: 4 reda jersey pravi s prave strane, 4 reda krivi jersey s prave strane; naime neka bude s prave strane 4 reda prava 4 reda kriva izmjenično) a 14 preostalih očica pletemo 2 pravo, 2 krivo. Kad smo ispleli 25 cm, završimo 14 očica, koje smo pleli 2 pravo 2 krivo, a riš pletemo još 4 cm, pa ga završimo.

JABOT (ŽABO). Načinimo 14 očica. Radimo 6 redova 2 pravo, 2 krivo. Prva rupica: Pletemo 4 očice, završimo 6 očica, koje ćemo opet načiniti u slijedećem redu. Radimo opet dalje 4 cm 2 pravo, 2 krivo, onda 2 rupice. Tako još 2 rupice u razmaku od 4 cm. Završimo sve očice, kad je jabot 15 cm dugačak.

Jabot ćemo ukrasiti jednim rišem. Načinimo 10 očica i pletemo, kako je prije opisano: 4 reda prava, 4 reda kriva s prave strane. Takovih izmjena načinimo 70. Taj riš ćemo opšiti oko jabota.

OVRATNIK. Započnemo s rišem. Načinimo 10 očica. Pletemo 4 cm riša, dodamo 14 očica s lijeve strane. Ovih 14 očica pletemo 2 pravo, 2 krivo. Pletemo ovako: 1. red: pletemo najprije onih dodatih 14 očica 2 pravo, 2 krivo, onda onih 10 od riša. — 2. red: Pletemo samo 10 očica od riša. — 3. red: 10 očica od riša. — 4. red: pletemo svih 24 očice. — Kad imamo 35 cm duljine od 2 pravo, 2 krivo, završimo tih 14 očica i pletemo još 4 cm riša.

VRPCA ZA KRAVATU. Načinimo lančić od 3 cm. Radimo kratke štapiće. S jedne strane proširujemo, s druge sužujemo u svakom 2 redu. Tako radimo 30 cm duljine, pa završimo. Vrpcu ćemo složiti, a u sredini ćemo je skupiti s jednom trakicom, koju načinimo ovako: Načinimo lančić od 6 cm, pletemo 4 reda kratkih štapića i završimo.

Kada smo to sve svršili, sašit ćemo pojedine dijelove, kako to vidimo na slici, i bluzica je gotova.

Z. L. P.